

ספר' — אוצר החסידים — לויבאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
תשיעי

היכל
חמישי

מאמר אני ישנה ולבי ער

•

מ א ת

כבוד קדושת אדוננו מורנו ורבנו הגדול הגאון האמתי האלקי
חסידא קדישא אור עולם נר ישראל ותפארתו קדוש ה'
מרנא ורבנא **מנחם מענדל** נבנ"מ זי"ע
— אדמו"ר ה, צמח צדק —
מלויבאוויטש

נדפס בפעם הראשונה מכתב"ד

יוצא לאור על ידי מערכת
„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושש לבריאה

MAAMAR
ANI YESHEINOH VELIBI EIR

Copyright © 2026
by

Kehot Publication Society
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com

Orders Department:
291 Kingston Avenue / Brooklyn, New York 11213
(718) 778-0226 / FAX (718) 778-4148
www.kehot.com

All rights reserved.

The Kehot logo is a trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch®.

Printed in the United States of America

פתח דבר

לקראת ערב ר"ה של שנת תשפ"ז הבעל"ט, שהוא גם יום ההולדת של כ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק", הננו מוציאים לאור מאמר ד"ה „אני ישנה ולבי ער", מאת כ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק".

המאמר נדפס כאן, מתוך תכריך כת"י חדש שהגיע לידינו לאחרונה (נקרא על שם תחילתו "בוך יבל הוא אבי ישב", ומסומן עתה בספריית ליובאוויטש במספר 46), והוא כולל מאמרים רבים מהצ"צ, חלקם שלא ראו עדיין אור הדפוס.

כן הוספנו פאקסימיליא מכת"י (מעתיק) של המאמר.

המאמר הוכן לדפוס על ידי הרה"ת ר' אליהו שי' מטוסוב.

מערכת „אוצר החסידים"

יום שני, ח"י אלול, ה'תשפ"ו
ברוקלין נ.י.

אני ישנה² ולבי ער קול דודי דופק וגו', ופירש בזוהר פ' אמור דצ"ה ע"א, אני ישנה בגלותא דמצרים כו'. והיינו שכנסת ישראל בגלות נמשל לבחינת אדם הישן. שכמו אדם הישן, היינו שהשכל מסתלק מן המוחין, וכן שאר הכחות ראייה ושמיעה מסתלקים. ואף שבאמת ישנם במציאות, אבל הם בבחינת העלם שאינם פועלים פעולתן. משא"כ כשהוא ער, שמתגלה השכל במוחין והראיה בעין כו'. נמצא, השינה היא הסתלקות המוחין וכחות הנפש המעולים, מן הגילוי אל ההעלם. כמו כן בזמן הגלות הוא בחינת אל³ מסתתר ואותותיו⁴ לא ראינו. מה שאין כן בזמן שבית המקדש ה' קיים, שה' גילוי השראת השכינה בישראל, שהוא כמשל התלבשות חב"ד במוחין, וכמ"ש בתניא פנ"ג, וכן ה' בחינת ראייה, כמ"ש שלש⁵ פעמים בשנה יראה כו', כדרך⁶ שבא לראות כו'. וכמו כן בזמן הגאולה ויציאת מצרים, שה' התגלות אותות ומופתים היוצאים חוץ מדרך הטבע, ונגלה⁷ כבוד ה' כו'. אבל בגלות שאין מצוי אות ומופת נגלה חוץ לדרך הטבע, היינו מחמת הסתלקות המוחין מלהאיר בבחינת גילוי ממש, לכן נקרא בחינה זו שינה. ועיין מ"ש מזה בד"ה⁸ כי עמך מקור חיים. וכן גם בנשמות ישראל למטה, אין נמצא בחינת גילוי אלקות בנפשם בדעת והרגשה ממש, שיתלהבו באהבה רבה אל ה' בהתגלות לבם, רק שהאהבה היא מסותרת בבחינת העלם והסתר. ועיין מ"ש על⁹

(9) על פסוק שיר כו' היינו כחולמים: תו"א וישב כח, ג ואילך, וז"ל: וכך הענין בגלות, ניצוץ אלקות בנפש האדם שהוא בבחינת שינה והסתלקות המוחין, יכול הוא להרכיב ב' דברים הפכיים להיות כל היום טרוד במו"מ איש לבצעו מקצתו זה פונה לזיתו כו'. הגם שבתפלה מעורר את האהבה עד שתחפץ להתפשט מלבושיה כו' לדבקה בו ית' מחמת התבוננותו ביחוד ויחודת אעפ"כ אחר התפלה חולפת ועוברת האהבה ואינו שם ללבו כי הוא הפוך ההתבוננות שבתפלה ומדמה בלב להרכיב ולחבר שני עניינים הפכיים יחד כאלו היה לאחדים ובאמת הם נפרדים ורחוקים ומ"ז כו' . „ אך באמת הנה בחי' חלום זה שרשו למעלה ויסודותו בהררי קדש עליון . „ בגלות הוא בבחי' שינה והסתלקות המוחין תלת כלילן כו', ואז נשמתו מושכת לו חיים מלמעלה כו', ושם הוא בבחי' עגולים שאין בהם בחינת מעלה ומטה, רק הכל בהשוואה אחת ובהתכללות והתאחדות כל הענינים בלי שום פירוד והתחלקות כו'. ולהיות בחינה זו בגילוי למטה אינה כי אם על ידי בחינת שינה והסתלקות המוחין בגלות כו'.

(1) אני ישנה: נדפס מכת"י מעתיק (מספר 46 שכת, א). המאמר מיוסד על ד"ה זה, בסה"מ תקס"ד ע' קנה (הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי). ונמצא בשינויים ותוספת הגהות: באוה"ת שה"ש ח"ב ע' תצו ואילך (שם מיוסד על הנחת המהרי"ל, אחיו של כ"ק אדה"ז), תקדד ואילך.
(2) אני ישנה: שה"ש ה, ב.
(3) אל מסתתר: ישע"י מה, טו.
(4) ואותותינו לא ראינו: תהלים עד, ט.
(5) שלש פעמים בשנה: משפטים כג, יז. ועוד.
(6) כדרך שבא לראות: חגיגה ב, א.
(7) ונגלה כבוד ה': ישע"י מ, ה.
(8) בד"ה כי עמך: תו"א מקץ לה, א, וז"ל: וזהו כד סליק קוב"ה לעילא כו', ר"ל שנסתלק החיות מההארה למעלה מעלה לבחי' עצמותו ומהותו, ואזי העולמות אינם תופסים מקום כלל, והנהגת העולמות הוא בבחי' שינה כביכול כאדם הישן שנסתלק שכלו מהכלי שהוא הגוף למקורו ושרשו, ולא נשאר כי אם כח הדמיון שהוא רשימו כו', ולכן כתיב ויקץ כישן ה' וכתבי עורה למה תישן ה' שיהיה גילוי אור א"ס ב"ה בחכמה וחסד בבחינת עצמותו ומהותו יתברך בכבודו ובעצמו ויאר פניו פנימיות רצונו כו'.

פסוק שיר כו' היינו כחולמים ומ"ש בד"ה¹⁰ וארא אל אברהם, שהגלות נמשל לבחינת עיבור ראשו¹¹ בין ברכיו כו', וזהו כענין בחינת שינה.

אך הנה כתיב אני¹² הוי' לא שנית, שבאמת לגבי א"ס ב"ה אין שום שינוי כלל בין זמן גלות מצרים ובבל שאין גילוי אלקותו יתברך בהעלמות, ובין כשהוא מתגלה בבחינת גילוי, הכל שוה ממש לפניו. וכמאמר רז"ל וכי¹³ יש שינה לפני המקום, וכמ"ש הנה¹⁴ לא ינום ולא ישן שומר ישראל. ושם הוא למעלה מעלה מבחינת גדר וזמן, כמ"ש המתנשא¹⁵ מימות עולם. ועיין מ"ש מזה בד"ה¹⁶ להבין פירוש וענין י"ג מדות מי אל כמוך כו'. אם כן ממילא, שאין שינוי הזמנים פועלים שום שינוי. ועיין¹⁷ בשער הפורים רפ"ה, והנה אז בימי מרדכי ה' סוד זמן הדורמיטא של ז"א כו', וכיון שהוא ישן ורוצה לחזור פנים בפנים כו', עיין שם, שמשם וממ"ש בשער ר"ה שם מובן, שעל ידי השינה אחר כך נמשכים מוחין עליונים יותר כו'. וזהו על דרך שנתבאר בפ' וארא סד"ה¹⁸ וידבר אלקים כו' ושמי כו' גבי אך הנה כדי שיהי' בחי' זו בגילוי במתן תורה צריך להיות תחילה בחינת כו' הסתלקות כו', עיין שם.

וזהו שנאמר אני הוי' לא שנית, פירוש, שאין שום שינוי בו יתברך, עד¹⁹ שלא נברא העולם ומשנברא העולם, וכן זמן הגלות וזמן הגאולה, הוא יתברך מחדש²⁰ בכל יום מעשה בראשית, שבכל יום מתחיל מבראשית, שהוא חכמה

לקו"ת דרושים לר"ה סא, א (שם באריכות בענין שכל העולם הוא תחת הזמן, והזמן הוא נחשב כרגע לפניו יתברך שהוא למעלה מהזמן ואין לפניו שום התחלקות זמן כלל כו').

(17) ועיין בשער הפורים רפ"ה: בפע"ח.

(18) סד"ה וידבר אלקים: תו"א וארא נו, ד. וז"ל שם: אך הנה כדי שיהי' בחינה זו בגילוי במתן תורה, צריך להיות תחלה בחי' הסתלקות למעלה, כי שרשו למעלה הוא בחינת מטי ולא מטי והחיות רצוא ושוב, וכדי שיהיה בחינת מטי צריך להיות תחלה בחינת לא מטי, וכפי ערך השוב בגילוי שאחר כך כך הוא בחינת הרצוא שבתחלה, ולכן היה מתחלה זמן הגלות ושלישית מצרים מפני הסתלקות החיות למעלה כו'.

(19) עד שלא נברא העולם: עפ"י תפילת השחר.

(20) מחדש בכל יום מעשה בראשית: ברכות ק"ש (יוצר אור).

(10) בד"ה וארא: תו"א וארא נה, א, וז"ל: דהיינו שיש להעובר כל חתוך האברים ראש ועינים ואזנים כו' אלא שראשו מקופל ומונח בין ברכיו שאינו משמש כלום שאינו מחשב ומהרהר כו' .. כך נמשלו בני ישראל בעת הגלות כו' .. שסילק שכינתו וגילוי אלהותו מהתחתונים ודומה לעיני בשר כאלו העולם דבר בפני עצמו והשמן לב העם ועיניו השע עינים להם ולא יראו אור ה' כי בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד .. ותהי יראתם אותי מצות אנשים מלומדה דהיינו בבחינת עשיה גשמית בלבד ובקריירות כו', וזהו עיקר הגלות ברוחניות כו'.

(11) ראשו בין ברכיו: נדה ל, ב.

(12) אני ה' לא שנית: מלאכי ג, ו.

(13) וכי יש שינה לפני המקום: סוטה מח, א.

(14) הנה לא ינום: תהלים קכא, ד.

(15) המתנשא מימות עולם: ברכות ק"ש

(יוצר אור).

(16) בד"ה להבין פירוש וענין י"ג מדות:

הנקרא ראשית²¹ חכמה, לחדש מאין ליש כמ"ש והחכמה²² מאין תמצא. וזהו ברוך²³ עושה בראשית, וכמ"ש כולם²⁴ בחכמה עשית, שהחכמה היא נחשבת כעשיה גופנית לגבי א"ס ב"ה. וז"ש אני הוי', שבחינת הוי' הוא המשכת האור והשפע מהא"ס ב"ה אל העולמות, כי²⁵ יו"ד הוא בחינת צמצום ה' התפשטות כו'. והמשכה זו היא בבחינת לא שנית, שמחדש בכל יום מעשה בראשית.

והנה המשכה זו הוא בחינת הארה בעלמא, אבל עצמותו יתברך הוא למעלה מעלה אין קץ מבחינת הארה זו, ואינו בגדר עלמין כלל. וזהו שאמרו רז"ל ביו"ד²⁶ נברא העולם הבא, שגם עולם הבא שהוא עולם התענוג הגדול, שמתענגים שם הצדיקים בהשגתם הארת אלקותו יתברך, נברא רק באות יו"ד משמו יתברך. וכמשל ביטול אות יו"ד אחת לגבי כללות כח המחשבה שבאדם, שיוכל לחשוב בה מחשבות אין קץ, ואין צריך לומר לגבי עצמות מהות הנפש, שגם כללות כח המחשבה הוא רק לבוש לבד לגבי מהות הנפש. כמו כן ממש ויתר מיכן לאין קץ הוא ביטול כל חיי העולם הבא, דהיינו בחינת החיות המחיה העולם הבא, שהוא נקרא בחינת אות יו"ד לגבי בחינת מחשבה עילאה שממנה נמשך בחינת היו"ד הנ"ל (ועיין מ"ש בביאור²⁷ על פסוק יונתי בחגוי בענין כי²⁸ לא מחשבותי מחשבותיכם. ועיין בפרד"ס²⁹ בעה"כ ערך מחשבה ובוזהר פ' נח דס"ה ע"א), ואין צריך לומר לגבי מהותו ועצמותו יתברך, שגם בחינת מחשבה עילאה היא כלא וכאין חשיבא אצלו יתברך יותר לאין קץ מבמשל באדם, כי באדם המחשבה מלבשת הנפש, שעצמות הנפש נתפסת במחשבה זו, ואינה יכולה לחשוב מחשבה אחרת, מה שאין כן אצלו יתברך, אין שייך לומר שהמחשבה מלבישתו כו'. וזהו גם כן פירוש כי לא מחשבותי מחשבותיכם, שהוא יתברך

הנה אז נאצל ונתהווה ממש על ידי מחשבה זו כו' .. ואדרבה שם נהפוך הוא שהתהוות המציאות שעל ידי מחשבה הוא הרבה גבוה במעלה ומדרגה מהמציאות שנתהווה על ידי הדבור, שהרי ידוע מענין צופה ומביט עד סוף כל הדורות במחשבה אחת, ששם הוא למעלה מבחינת גדר זמן, וכמ"ש בזהר שבמחשבה אחת נבראו כל העולמות כו'.

(28) כי לא מחשבותי: ישע"י נה, ח.

(29) בפרד"ס בעה"כ: = בערכי הכינויים (שער כ"ג פרק יג). ושם בשם התיקונים „ולעילא מכלהו מחשבה דלית לעילא מינה והיא סתימא דכל סתימין עלאה דכל עלאין“, ומסיק ש„המלכות נקראת מחשבה וכן חכמה וכן כתר עליון וכן אין סוף“. עיי"ש עוד.

(21) ראשית חכמה: תהלים קיא, י. משלי ד, ז.
(22) והחכמה מאין תמצא: איוב כח, יב.
(23) ברוך עושה בראשית: ברכת ברוך שאמר.
(24) כולם בחכמה עשית: תהלים קד, כד.
(25) כי יו"ד הוא בחי' צמצום ה' התפשטות: ראה תניא אגרת התשובה פ"ד (ובמ"מ לשם). ובארוכה לקו"ת דרושים לשמע"צ צב, ד. ובכ"מ.

(26) ביו"ד נברא העולם הבא: מנחות כט, ב.
(27) בביאור על פסוק יונתי: לקו"ת שה"ש יז, ג ואילך. ושם בתחילת הענין: ונמצא המחשבה אין לה כח לפעול ולעשות כמו הדבור והמעשה .. ואין כן למעלה במחשבתו יתברך שהמחשבה דייקא היא תפעיל (והיא היש). כי כאשר עלה במחשבתו ורצונו להוות ולהאציל האצילות

רם ונשא אין קץ ממדריגת ההתלבשות במחשבה עילאה, כי הוא קדוש ומובדל. ולכן אמרו רז"ל גלוי³⁰ וידוע לפני מי שאמר והי' העולם, וכמ"ש בזה בד"ה³¹ רני ושמחי בת.

והנה כאשר יתבונן המשכיל, יתפעל מאד ויתעורר מהשינה, דהיינו שיהי' גילוי האהבה המסותרת בלבו, בכלות הנפש אליו יתברך. ועל ידי זה מעוררים גם כן אתערוטא דלעילא מלמעלה, להיות גילוי הוי' יתברך, ולא יישן שומר ישראל (כי הגם שבאמת אני הוי' לא שנית, מכל מקום הארה והשפעה זו מאיר עתה בבחינת העלמים וצמצומים רבים במאד מאד, עד שנראה עולם כמנהגו נוהג, ונמשל הנהגה זו לבחינת שינה. אך כשנמשך גלוי הנסים כמו יציאת מצרים, זהו נמשל לבחינת עורה³² למה תישן כו'). וזהו ולבי ער, היינו בחי' אתערוטא דלתתא של כנסת ישראל מפנימית לבבם.

קול³³ דודי דופק, זהו ענין התפילה, כי קול³⁴ מעורר הכוונה להיות כיון לבו לצאת מבחינת השינה. וכוונה זו היינו כמ"ש מי³⁵ לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ, כי שמים הוא גן עדן העליון וארץ הוא גן עדן התחתון, אשר גם ג"ע העליון רק ביו"ד נברא כנ"ל. ועל כן לא יחפוך לא ג"ע העליון כו' כי אם למהותו ועצמותו יתברך ממש. וזהו אם³⁶ כיון לבו יצא, פירוש, שכאשר כיון לבו כנ"ל, אזי יצא מתוך החושך לאור גדול כו'. והענין, שעל ידי זה מתעורר, כמו כן מלמעלה למטה מתעורר על ידי זה גילוי אלקותו יתברך, שלא יהיו הצמצומים וההעלמים מסתירים על אור גילוי הוי' ב"ה. כי הנה על ידי קריאת

30 גלוי וידוע: עירובין יג, ב.

31 בד"ה רני ושמחי בת: תר"א מקץ לו, א. וז"ל: שמחשבתו של האדם מלבשת את הנשמה ומקיפה מכל צד וממשיכה להטותה אל כל אשר תחפוך ששם תהא משכן הנשמה והשראתה וכן בדיבור ומעשה, משא"כ אצלו יתברך כתיב כי לא מחשבותי מחשבותיכם, שאינו מקבל שום שינוי ח"ו מברית העולמות .. והגם שהוא מחי' את כולם וצופה ומביט עד סוף כל הדורות בהשגחה פרטית על כל דרכי איש .. אין זה אלא כמאמר לפניך נגלו כל תעלומות. הכל גלוי וידוע לפניך, פירוש הכל גלוי וידוע, שהם נעשים בבחינת גילוי וידיעה לפניו, אבל לא שייך עליו לומר יודע בהם כידיעת האדם שידעו מלבשתו ומקפתו, שהוא יתברך רם ונשא מזה רבבות מדרגות עד אין קץ והוא קדוש ומובדל כו'.

עוד בענין "גלוי וידוע" – ראה גם תו"א וירא יד, ד. הנסמן בתו"ח משפטים רעט, ג. סה"מ תרכ"ז ע' שכב.

32 עורה למה תישן: תהלים מד, כד.

33 קול דודי דופק: המשך הפסוק: אני ישנה ולבי ער.

34 קול מעורר הכוונה: שו"ע או"ח סס"א ס"ד. ובכ"מ.

35 מי לי בשמים: תהלים עג, כה. ראה דרך מצותיך קלח, א. ובהנסמן בסה"מ תרל"ח ע' מו. תר"מ ח"א ע' שסא.

36 אם כיון לבו יצא: ברכות יג, א (במשנה). וראה גם אוה"ת בהעלותך ע' תיט: "יציאת פנימיות הלב מהגלות והשב"י וזהו אם כוון לבו יצא" כו'. ועד"ז שם ע' תכד. תלד. אוה"ת משפטים ע' א'קמח. נ"ך (כרך ב) ע' א'כו. ועוד.

שמו יתברך בתפילה ברוך אתה הוי', ממשיכים אותו ומעוררים שיומשך למטה בבחינת גילוי. כמשל בנפש האדם, כשקורא אדם לחבירו בשמו ראובן או שמעון, אזי ממשיכו על ידי זה שיפנה בעצמו לקוראו בשמו. ואף שהשם הוא רק הארה בעלמא מן הנפש, אף על פי כן גדול כח השם בזה שעל ידי קריאתו, ממשיך את כל מהות נפש האדם שיפנה אליו. כמו כן ממש הוא על דרך משל למעלה, שעל ידי קריאת שמו יתברך שקוראים בתפילה ברוך אתה ה', ממשיכים אור א"ס ב"ה שיתגלה למטה (ועיי' ³⁷ בפרדס שער הכוונה פ"ב). ואפשר שעל דרך זה יובן המאמר שהביאו בספרים, מפני מה ישראל צועקים ואינם נענים מפני שאין יודעים לכיין בשם). וזהו קול דודי דופק כו'.

פתח ³⁴ לי, היינו לפתוח לבם אל בחי' הוי"ד שבו נברא העולם הבא, שהוא למעלה מהעולם הבא עצמו, וזהו כנ"ל בענין מי לי בשמים כו'.

והנה כל זה למטה, דהיינו באורות שנתלכשו בכלים שהם ז' מדות, שם שייך בחינת עורה למה תישן, שיהי' גילוי האורות על ידי הכלים, ולא יסתלקו מהכלים במקורן, שאז אין ההארה נמשכת כי אם בצמצומים והעלמים מאד כנ"ל, והיינו על ידי אתערותא דלתתא מעוררים הגילוי. אבל בעצמות אור א"ס ב"ה, אין שייך ח"ו בחינת שינה לעולם, כמ"ש הנה לא ינום ולא ישן שומר ישראל, ששם הוא למעלה מבחינת אתערותא דלתתא, ועל כן אף שאני ישנה שהאבה מסותרת כו', עם כל זה אין זה גורם שינוי למעלה ח"ו.

אחותי ³⁴. הנה אחותי הוא לשון התחברות, כמו אחי ³⁸ אלכסנדרית, שלהי מסכת מועד קטן, דפירוש, חיבור ב' דברים נפרדים כשמחברים להיות לאחדים ממש על ידי התפילה ³⁹ המעולה. וכמו כן למעלה נקרא כנסת ישראל אחותי, על שם שהיא מחברת ב' הפכיים, והיינו על ידי המצות. דהנה כתיב כי ⁴⁰ אל דיעות הוי', שבדיעה עליונה שמלמעלה למטה הנה למעלה הוא היש כמ"ש להנחיל ⁴¹ אוהבי יש, והנבראים הם אין דכולא ⁴² קמי' כלא חשיבא, ובדיעה תחתונה שבנבראים דבי"ע נדמה ונראה להיפך, שלמטה הוא היש ולמעלה נקרא אין פירוש שאינו מושג. ובחינת כנסת ישראל, על ידי המצות מעשיות, מחברים הב' דיעות, שהן בחינת ב' הפכיים, להיות נעשים לאחדים ממש, דהיינו שגם למטה בדיעה תחתונה יומשך הגילוי מבחינת דעת העליון. ועל זה נאמר

וראה גם לקו"ת בהר לט, ג.
(39) התפילה: כ"ה בכת"י המעתיק. ולכאורה צ"ל: התפירה.

(40) כי אל דיעות: שמואל-א ב, ג.

(41) להנחיל אוהבי יש: משלי ח, כא.

(42) דכולא קמי' כלא חשיבא: ראה זח"א יא,

ב.

(37) ועיי' בפרדס שער הכוונה פ"ב: שער לב. ושם מבאר בענין אליו ולא למדותיו, שהקריאה לשמותיו אין הכוונה לספירות עצמן ח"ו, אלא הכוונה על העצמות שמתפשט ומתלבש במדותיו כו'. עיי"ש.

(38) אחי אלכסנדרית שלהי מסכת מועד קטן: כו, ב (תפירה מעולה הרגילה באלכסנדרית).

אני ישנה ולבי ער

לעתיד, ומלאה⁴³ הארץ דיעה את ה' כמים לים מכסים. ועיין מ"ש בביאור⁴⁴ מאמר הזהר פ' בשלח דמ"ח בענין ים וארץ, שהם עלמא דאתכסייא ועלמא דאתגלייא, שהן בחינת ב' דיעות הנ"ל, ולעתיד יהי' גם כן בעלמא דאתגלייא גילוי הדעת שבעלמא דאתכסייא.

והנה ידוע, שכדי להיות התחברות ב' הפכיים, מוכרח להיות שהמחברן הוא גבוה משניהם. וכמו על דרך משל באיחוי וחיבור ב' יריעות נפרדים, הנה התפירה הוא במחט, שהוא למעלה במדרגה מב' היריעות, שהמחט הוא ממתכות הקשה ונוקב שניהם כו'. כמו כן למעלה, חיבור ב' דיעות הנ"ל, הוא על ידי המצות, אשר הם נמשכים מרצון העליון ב"ה, שהוא למעלה מב' בחינות הנ"ל. גם הנה בהמצוה נכללים ב' בחינות הנ"ל, שהמצוה עצמה נעשית מדברים גשמיים, ובהן נמשך ומתלבש הרצון עליון. עיין בתניא פכ"ג. ולכן דווקא על ידי מצות מעשיות, נמשך חיבור ב' דיעות הנ"ל, שמחבר ומקשר גם הגשמיות שהוא בחינת עשיה, להיות בו גילוי הרוחניות עליון כו'. ועיין מ"ש בת"א⁴⁵ פ' בראשית על פסוק וייצר כו' את האדם כו'.

וזהו בן⁴⁶ פורת יוסף, פורת⁴⁷ אותיות תופר, שהוא התופר ב' בחינות הנ"ל דרוחניות וגשמיות יחד. וזהו ענין וידגו לרוב בקרב הארץ, דהיינו על דרך ומלאה הארץ דיעה כו' כמים כו'.

בן⁴⁸ פרת עלי עין. פירוש, שהכח שיש בו להיות תופר ומחבר ב' ההפכיים, היינו לפי שנמשך מבחינת עלי עין, היינו למעלה מב' בחינות הנ"ל, שהם בחינת ב' עיניים כו'. עיין באד"ר דק"ל ע"א, ועיין⁴⁹ מ"ש סד"ה כי תשמע בקול בענין לעשות הישר כו'.

ראה כג, ד (ע"ה פ' בפ' ראה יג, יט). וז"ל: וזהו לעשות הישר בעיני ה' אלהיך, פירוש הישר, כמו ישר יחזו פנימו, דהיינו לעשות ב' בחינות עינים בבחינת ישר בהשואה א', למהוי אחד באחד ועין בעין יראו וגו'. ועוד שם כד, ג (בסוף הביאור): ותכלית המכוון לעשות הישר בעיני ה', כי עין ה' אל יראיו, שהיראה הואיל והיא עדיין מפתחות החיצוניות על כן נאמר עין ה' מביט להם בעינו אחת, אבל אל צדיקים מביט אליהם בשתי עיניו, דהיינו שיהיה שוה מלמטה למעלה כמו מלמעלה למטה, חממת שהצדיק הוא המקשר העולמות. ועיין זח"ב בשלח (דף ס' ע"ב) ע"פ והישר בעיניו תעשה דא צדיק וזהו ענין ישר יחזו פנימו. ע"כ.

(43) ומלאה הארץ דיעה: ישע"י יא, ט.
(44) בביאור מאמר הזהר פ' בשלח: ביאור^ז צג, א ואילך.
(45) בת"א פ' בראשית: ג, ד ואילך [ושם בענין שהגבהת הנפש והרוחניות, הוא על ידי הגבהת הגוף מלמטה דוקא, כמשל כלי ההגבהה שצריך לאחזו בחלקים התחתונים דוקא כו'].
(46) בן פורת יוסף: ויחי מט, כב.
(47) פורת אותיות תופר: פ"י הרמ"ז לזח"ג צה, א (הובא באוה"ת לך לך (כרך ג) תשד, ב – עיי"ש באורך). וראה גם ת"א וישב כט, רע"א. לקו"ת קרח נה, א. ובכ"מ.
(48) בן פרת עלי עין: המשך הפסוק ויחי שם.
(49) ועמ"ש סד"ה כי תשמע בקול: לקו"ת פ'

רעיות⁵⁰, פירוש פרנסתי, על דרך מאמר רז"ל ישראל⁵¹ מפרנסין לאביהם שבשמים. והנה בחינת אחותי כבר נתבאר שזהו על ידי המצות מעשיות, כי במעשה דווקא נמשך ההתחברות גם עד גשמיות, ובחי' רעיותי הוא על ידי קול ודיבור בתורה, שהתורה נקרא לכו⁵² לחמו בלחמי. דכמו על דרך משל באדם, פעולת המאכל, שהוא משיב את הנפש, ומחבר הנשמה להתפשט בגוף, מה שאין כן כשלא יאכל, נחלשו כחות הנפש המתפשטים בגוף, וכשלא⁵³ יאכל ז' ימים תסתלק הנפש מהגוף, וכמ"ש באיכה⁵⁴ נתנו מחמודיהם באוכל להשיב נפש כו'. כמו כן יובן למעלה. כי הנה אור א"ס ב"ה מרומם ונשגב למעלה מבחינת המדות הנקראים בשם גופא בזוה"ק⁵⁵, כמאמר אליהו⁵⁶ לאו דאית לך צדק ידיעא כו', ולא מכל אלין מדות כלל. ולכן זהו צמצום והשפלה גדולה שיתלבש בבחינת עשר ספירות דאצילות שהם המדות עליונות, וצריך להיות המשכה זו על ידי אתערותא דלתתא, והיינו על ידי התורה. ולכן נקרא לחמי, שהוא ממשך אור א"ס ב"ה המלוּבש בחכמה עילאה, להיות נמשך ומתלבש בהמדות עליונות. ועל כן נקרא שמפרנסים לאביהם שבשמים, וכמ"ש בד"ה⁵⁷ השמים כסאי דקאי על התורה כו', והיינו על ידי הקול ודיבור בתורה, ועל זה נאמר הקול⁵⁸ קול יעקב (ואם כן, בחינת אחותי זהו בחינת בן פורת יוסף, בחינת צדיק⁵⁹, דאחיד בשמיא וארעא. ואולם על ידי התורה נעשה ההתחברות וההמשכה בבחינת שמים עצמן, שיהי' מאיר בהן תוספת אור מבחינת חכמה עילאה להיות השמים כסאי כו'. וזהו ענין מפרנסין לאביהם שבשמים).

חסר⁶⁰ בכי"ק.

התורה . . כך התורה נעשה כסא לאור א"ס ב"ה, לבחינת ראשו שהיא בחינת רצונו וחכמתו ובינתו, דאנת חכים ולא בחכמה ידיעא ומבין ולא בבינה ידיעא, ובתורה יורדים ומשתלשלים חכמתו ובינתו בדברים גשמיים כתפילין וציצית וצדקה ותרומות ומעשרות וקרבת כו".

(58) הקול קול יעקב: תולדות כו, כב.

(59) צדיק דאחיד בשמיא וארעא: ראה זח"א לא, א. הנסמן במאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תשמב.

(60) חסר בכי"ק: כן נרשם בכת"י המעתיק.

(50) רעיותי פירוש פרנסתי: שהש"ר פ"א, ט.

(51) ישראל מפרנסין: זח"ג ז, ב.

(52) לכו לחמו בלחמי: משלי ט, ה.

(53) וכשלא יאכל ז' ימים: ראה רמב"ם שבעות פ"א ה"ו. ונו"כ שם.

(54) א, יא.

(55) בזוה"ק: ראה תקוני זהר בהקדמה (יז), ב).

(56) כמאמר אליהו: תקוני זהר שם.

(57) בד"ה השמים כסאי: ת"א, א, א. ושם

(א, ב), "וזהו השמים כסאי, שהשמים הוא

לעילוי נשמת

הרה"ג הרה"ח ר' שניאור זלמן ע"ה

בן הרה"ח ר' נתן ע"ה

גורארי'

נפטר ביום הש"ק א' דראש השנה ה'תשס"ד

ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס על ידי ולזכות משפחתו שיחיו